

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

5. Principij aduersatorum solutio, & confutatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

ter aliquis nos nostri huius argumenti difficultati hactenus ostendit & confirmata subiaccere: quia, & Scientiam mediā actū esse, ac non esse absolute potuisse nobis, & cunctis facendum necessarium est: quare, & liberam ex parte actus esse ab omnibus est admittendum: inquirendumque principium unde eam libertatem trahat, atque adeo vel ad intellectum, vel ad futurum contingens conditionatum per eadem incommoda & absurda recurrendum omnibus esse: sed hæc is solum dubitet, aut suspicetur, qui Scientiæ mediæ naturam, & rationem eam media nominetur, non penetrauerit: atque vniuersim Scientiæ diuinæ, & essentiam, & adequatum specificatum iuxta à nobis dicta non statuerit: de quibus d. sequenti affatim instruetur. Nunc autem supponat ex ibi dicendis explicatius, Scientiam diuinam ex parte actus, & sui nullam habere proximam libertatem: cum Omniscentia, essentia, & conceptu suo primo sit, atque veritatis omnis de se, & ex parte sui formalis representatio: ac proinde extrinsecus solum à libertate obiectorum per puram extrinsecam denominationem liberam esse eodem subinde libertatis genere, statu, & modo, quem obiecta fortuantur: quo difficultas secundæ huius argumenti nostri nobiscum non agit.

7. Tertiā aliam generalem, & à priori impugnationem verificatiuum & determinatiuum omnium extrinsecorum obiectis quibuscumque, quæ absolute, & de præsentī actū non sunt cum cognoscuntur, & quæ principium generale, quo verificatiua, & determinatiua actualia pro illis cognoscendis necessaria ab aduersariis vniuersim probantur, potius abiicitur, commodius, & clarius producemus certamine sequenti, cum generali principio illi aduersariorum respondeamus, ubi, & illud confutabimus: sed illud tandem contra Recentiores nostros notare hic non omittam: ex eorum doctrina ut libertas nostrorum actuum pro vniuersis que futuriū conditionatæ, & absolute statibus non eueratur (quam euerit certum est mihi, & præcipua horum Recentium impugnatio) tamen Recentioribus Dominicanis arma inde ministrari, quibus se tueantur atque argumentorum nostrorum impetum tutius, leniusque recipiant, imò & fatales, ethnici, & hæretici quoscumque (contra quos speciatim scripsit Augustinus) cum contra ipsos de nostrorum libertate arguimus præscientiam absolutam futuri absolute contingens causam esse non posse: & quamquam ex hæcenus dictis notatum hoc postremum in terminis contra verificatiuum & determinatiuum præscientiæ absolute de absolute futuri, antequam actū, & de præsentī à Deo cognitis à Recentioribus nostris assignatum (præscientiam nimirum absolutam) impugnat: Resiqua verò proportionē seruata idem verificatiuum refellunt: ea tamen contra hoc verificatiuum in terminis reperenda non sunt, cum facile à quouis contra ipsum valeant aptari.

CERTAMEN V.

Principij aduersariorum solutio, & confutatio.

1. Fundamentum Recentiorum duplici ex capite sumitur. Primum: quia, cum ea, quæ actū absolute non sunt, cum cognoscuntur, siue, ut possibilia, siue, ut conditionata, vel absolute futura pro tunc determinate non sunt, nil ex parte ipsorum præcisè sumptorum est, quod determinet ut illa pro tunc esse cognoscantur: quare aliquid extra ipsa designandum necessarium, ut mens ad ea secundum status illos cognoscenda determinetur. Secundum caput est natura, & essentia ipsa veritatis diuinæ Scientiæ quæ infallibilis esse debet: in autem actuale verificatiuum obiecti, quod postius actū non est, designetur, Scientia diuina de ipso non erit infallibilis: sed neque erit absolute vera. Pri-

mò: quia per copulam est, asseritur positivum esse de obiecto secundum statum, in quo esse non claudat positivum, sed ut summum præcendit ab esse: ergo falsa est illa assertio, non vera, nedum infallibilis. Secundò: quia veritas iudicij cuiuscumque in relatione conformitatis iudicij eius cum obiecto consistit: ergo nequit consistere veritas absolute, quin relatio illa conformitatis ad obiectum consistat: nequit autem relatio illa conformitatis cum obiecto absolute consistere, quovis obiectum absolute consistat: quod in se absolute non consistere pro statibus illis cum pro eis cognoscitur certum nobis etiam est: ergo debet consistere absolute in alio, quod, & ipsius pro illo statu cognoscendi, & cognitionis de ipso verificatiuum actuale, & absolutum sit: Neque intelligi vquam potest, quomodo obiectorum, quæ non sunt, sed solum esse possunt iudicia æternæ veritatis sint, (vbi esse ab omnibus dicuntur) cum obiectiva rerum veritas, & verum ab earum entitate, & esse, quod ab æterno non est, re ipsa physice imo formaliter, & metaphysice verofimilis, minime differat: non ergo in ipsis, quoad intrinsecum, sed in alio verificatiuo extrinsecum eorum veritas æterna est.

2. Hæc tamen omnia, quæ in auita adeo Recentiores nostros egerunt, ex aliis principiis delumpta à peritioribus nostris doctoribus iam pridem dissecta sunt, imò & neglecta: quia pura æquiuocatione & ignorantia obiectiui nisi deprehensa sunt, ex quo primum opponeretur. Respondeo igitur facile ex dictis diu. 4. & d. 5. quæst. 1. certam. 4. & primo vniuersim rogo, an, ut obiectiva veritas omnis, quæ iudicio cognoscitur, & attingitur, cognoscatur, debeat esse absolutum habere actū, & exercitū, quod determinet, aut verificet cognitionem, aut iudicium, quod de ipsa habetur? rogoque rursus, an illo extrinsecum determinatiui, aut verificatiui illud habeat? si vtrique interrogationi affirmatiue (vt tuo principio, & argumento coniectarie debes) respondeas: ergo, cum per simplicem intelligentiam, scientiam mediā, & præscientiam absolutam cognoscatur ab æterno, ex quo non erant, possibilia, futura, tum conditionata, tum absolute, nec solum eorum determinatiua, per determinatiua, & verificatiua tua esse absolute, & cognoscibilia obiectiue præhabere debent, ut cognoscantur, ecce per aliquod extrinsecum illud esse actuale augmentum, quod asseri eis scientiis dicis, in eis obiectis reuera cognitis admittis, quod est paradoxum, nec intrinsecum obiectorum illorum statum (qui præter determinatiua, & verificatiua tua scientia etiam cognoscitur) immutat: quare, & de illius status cognitione, & obiectiue esse quoad intrinsecum, si quid tua difficultas præstat, omnino consistit.

3. Etenim vel in illo intrinsecum satis determinatiui est, ut tunc, & pro eo statu quoad intrinsecum sumptum cognoscatur, cum absolute non est, & pro statu pro quo absolutum esse actuale, & exercitum non includitur, vel non est satis determinatiui, & verificatiui: si non est, quoad intrinsecum: nec status ille, nec obiecta quoad intrinsecum cognoscantur, sed solum determinatiuum, & verificatiuum cognoscitur: si in eo, quoad intrinsecum sumptum satis determinatiui, & verificatiui est, ut præ impossibile, seu neutro modo futuro cognoscatur actū: ergo determinatiuum, & verificatiuum actuale, & absolutum sumptum: vterius aliquid esse, & iudicari possibile, vel alterutro modo futurum, non est iudicari esse actū absolute, & de præsentī: huic autem iudicio verificando nulla existentia actualis absoluta, siue possibilibi, aut futuro intrinsecum, siue extrinsecum subleuit: quinimo officit ut contra præsentiam futurorum in æternitate arguebamus, arguantque recentiores nostri contra quos agimus, ratione illius non posse verificari iudicium de futuris, sed de præsentibus: quare, si solum secundum eam præsentiam cognoscantur, falso cognosci futura, & futura.

4. Negari demum non potest possibile, & alterutro modo futurum secundum intrinsecum etiam eorum statum, nec solum secundum sui determinatiuum, aut verificatiuum cognosci à Deo, ac proinde terminare scientiam diuinam: quare in intrinsecum eorum, secundum statum suos, & aptitudinem terminandi cognitionem veram sui secundum intrinsecum sui, & status illius, quæ non est in prædicatis intrinsecis chimære, & in statu neutro modo futurorum, ergo est ex parte Petri v. g. & cuiuscumque possibilibi.

ibilis determinatio pure passivæ terminandi cognitio- nem veram de sui possibilitate, quoad intrinsecum, præ chimæta, & impossibili, è suorum prædicatorum repu- gnantia; sed nulla alia determinatio obiectiva præter passivam pure terminandi requiritur, vt à Deo cogno- scantur, verèque possibilia iudicentur, quæ possibilia sunt præ chimæta, & impossibilibus: ergo, vt possibi- lia in eo statu cognoscantur, & iudicentur talia, præ im- possibilibus, determinatio alio extrinseco non egent: & idem est de iis quæ alterutro futuritionis modo & sta- tu futura sunt, atque vt talia cognoscenda. Minor proxi- ma probatur: quia, quæ solum reminiſcunt se habere possunt respectu suæ cognitionis in determinatione pure passivæ, & terminatiua satis determinationis obiectivæ habent, vt cognoscantur: ita vero solum se habent obie- da omnia extrinseca respectu cognitionis diuinæ, quæ de se, & conceptu suo actualis formalis representatio anti- cipata quadit omnis obiecti extrinseci, vt sæpe monuimus d. 2. §. 4. & 5.

5. Atque hæc primum caput, ex quo generale illud aduersionum principium probatur, imo, & caput secun- dum, prædicunt, sed secundi huius probationes ex ve- ritate, & infallibilitate scientiæ diuinæ speciatim disci- mus, prima erat ex copula est in iudicio de eorum pos- sibilitate, aut futuritione imbitæ significatio: quia quæ possunt non sunt: cum esse iudicantur, falso esse iudi- cantur. Hæc tamen probatio ignorantie significationis copulæ est in iudiciis de rerum possibilitate, aut aliis quæ actuale absolutum esse eorum, nec important, nec concernunt, vt sunt necessaria sunt, omnino nititur; vt enim d. 3. quæst. 1. certam. 4. ex communi Philosophorum dicta, dicamus copula est propositionum in materia necessaria abstrahit à tempore, neque illud concernit, quia solum de causa æternæ, ac necessariæ veritatis esse dicuntur; quæ autem in materia contingenti sunt, quia prædicantur contingens important, quod non; nisi in tempore, potest subiecto, de quo prædicatur, accide- re, esse contingens, & in tempore per copulam iudicii concernitur; non tamen eodem modo: sed de futuro, de præterito, vel de præſenti iuxta verbi substantiui va- rias per tempora & modos suos inflexiones: quod si esse actuale & de præſenti absolutum ad propositionum suæ de futuro, siue de præterito veritatem requireretur, non solum otiose, sed inepte essent in verbis introdu- ctæ verborum per varios modos, & tempora varia in- flexiones.

6. In propositionibus vero in materia necessaria per copulam est sola connexio identitatis necessaria prædicati cum subiecto significatur, quin tempus ali- quod configitur ulterius: idemque suo modo de propositionibus de futuro conditionato dicendum est, est de prædicato contingenti sunt: quia tempus, & exi- stentia contingens hypothesis non importatur absolute, sed suspensæ. v. g. si esset cogitatio, seu vocatio, & sub ea existentia, & esse suspensio fore consensus asse- ritur; nusquamque actu, & de præſenti absolute esse; imo nec fore absolute de futuro: quare; est actu, & de præſenti non sunt, quæ possibilia, vel solum condi- tionate futura iudicantur ratione configiturati tempore essendi per copulam à veritate cuiusmodi iudicia non possunt defecere: quia nullum tempus absolute essen- di eis copulis de obiectis illis configituratur, in pro- positionibus autem de præterito, vel futuro, est tem- pus per copulam importetur essendi, seu existendi abso- lute obiecta illa, non tamen præſens, & actuale, cum ita de eis, vel fore, vel fuisse iudicatur: quare nec de- fectu actualis existentie eorum absoluta de præſenti, quæ eorum iudiciorum copula nusquam concernitur, à veri- tate iudicia illa defecent.

7. Tertia, ratio pro verificatiuo ex relatione con- formitatis iudicii ad obiecta, quam essentialiter iudicii cuiusvis veritas actualis dicit, nequitque actu absque actuali consistentia vtriusque extremi, nempe iudicii, & obiecti consistere, futilissima est: conformitatis enim cum obiecto relatio, quam actualis veritas dicit, non est cum obiecto, vtriusque, & vt absolute existente en- titate, sed cum obiecto vt representatur: quare ad eam comparaturam, & veritatem actualem iudicii, & cogni-

tionis sit est, quod ita obiectum sit, vt representatur, & iudicatur de illo; quin actu illud, & de præſenti du- ratione esse obiectum, cum iudicatur sit opus, ad cu- ius iudicii actuali veritatem; immo vero, si iudicium de prædicato contingenti de præſenti non sit, sed de pu- re futuro, veritas eius actualis non consistit: cum eius- modi iudicio asseratur prædicatum actu, & de præſenti non esse, & posterius primo fore: & sane, cum status futuritionis alterutrius vel possibilitatis iudiciis, de qui- bus agimus, asseratur esse de iis, quæ actu absolute non sunt cum eis debet esse iudicii conformitas: & vero, est determinatiua, & verificatiua actu absolute, & de præ- ſenti sunt: status ille, & obiecta ipsa secundum se, & quoad intrinsecum non sunt; & tamen cum illis debet esse iudicii conformitas, vt actu sit verum: quare eodem tuo argumento, & tu impugnaris; nisi asseras nihil præ- ter determinatiua æternæ, & diuinæ, quæ assignas, à Deo cognosci, ac proinde impudenter & erronee obiectorum extrinsecorum omnium, antequam sint scientiam ipsi ne- ges, vel possibilia, & alterutro modo futura per ea de- terminatiua, & verificatiua formaliter in sua, vel possibi- litate, vel futuritione alterutra omnino constitui, quo- vtrorumque futurorum contingentium eueres liberta- tem: cum eorum determinatiuorum, & verificatiuorum positio in ea doctrina nostræ libertati non subiacet. Sa- tius igitur erit, tutiusque, & protius verum asserere re- lationem conformitatis intentionalem similitudinem actualis existentie in duratione iudicii, & obiecti non requi- rere, nisi iudicio ea similitas enuncietur: sicut nec requi- ritur localis vtriusque similitas, vt in loco, quo de distanti obiecto iudicatur, sit actualis veritas: & ratio est, quia in- tellectus cognitione, & iudicio suo seu intentionali repre- sentatione sicuti loca omnia ita, & tempora penetrare potest & transcendere.

8. Sed quid tandem illud est obiectum esse, ad quod terminatur iudicium illud, cuiusque veritas, & conformi- tatis relatio cum de obiectis iudicatur, quæ tunc non sunt? an absolute existentie de præſenti? certe si id queris, nodum in scypro queris: siquidem in obiectis ex fide, vt dixi, necessario cognoscendis pro statibus; pro quibus actu, & de præſenti esse non claudunt, esse præſenti actu, & absolute, quasi tactu percipere, & pal- pare conaris; si aliud esse obiectum & intentionale queris, designabo facile ex dictis disput. §. quæst. 1. certi. 4. sed mentem acue, atque ad illud percipiendum radi- cati sensum renuntia, qui solum præſentia, & actualia percipiunt: est quandoque futura præſentia ipsi, & præſentia: & pro futuris, & præteritis absolute facilius perceptu assignabo: nempe absolute pro aliqua duratione existentiaque asseritur. Pro possibilibus illud obiectum esse, quod, est extrinseca pura denomina- tio extrinseca à cognitione non sit (neque enim reflexa cognitione, & iudicio opus est vt cognoscantur) extra cognitionem tamen physice absolute actu non est: quin rationis signum sit: quia absolute esse in rebus po- test, vt cognoscitur, & iudicatur; est cum reflexe esse pro eo statu, quoad intrinsecum iudicamus ficto illum esse vestimus, directe vero necessariam connexio- nem prædicatorum non fictam, & non repugnantem; cognoscimus, atque enunciamus. Idemque iuxta dicta de futuris conditionate proportionem seruata dictum pu- ta. Nec maioris explanationis capacia sunt; quia ex ter- minis, & vocum apprehensione nota, vt pleraque alia; sin; explicata mihi (amabo te) conce- prum notissimum existentie clarius, quam ea voce simplici significatur.